

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nr. 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

Sămânța viitorului.

Arad, 2 Decembrie.

Intotdeauna aceia cari au avut ochii deschiși asupra calităților și aptitudinilor ce caracterizează o rasă sau alta, au trebuit să vadă și să recunoască dovezile de vitalitate pe cari una sau alta din ele le dă, în orice împrejurare, dar mai ales în împrejurări hotărâtoare, — și de aci să tragă concluziile necesare asupra viitorului ce poate să le aștepte.

Asemeni împrejurări s'au înfățișat în vremea din urmă și pentru neamul nostru românesc, — și dacă, drept faptuire, nu s'au înfățișat decât pentru o parte a lui, ca încheiere în ce privește calitățile, aptitudinile și dovezile de vitalitate, ele sunt și rămân hotărâtoare pentru neamul întreg.

Aptitudinea pe care a luat-o și rolul pe care și l'a impus până în cele din urmă România față de lichidarea chestiunii balcanice, au venit să atragă atenția lumii întregi asupra unei energii, cu care evident este că prea puțin s'a socotit până acuma, dar cu care mult, foarte mult va trebui să se socotească în viitor. — Se dă dreaptă recunoaștere conducerii înțelepte în fruntea căreia stă unul din suveranii cei mai înzestrați cu calități de poezie și de neamuri; dar nu se poate să nu se recunoască în același timp și calitățile și energia rasei, fără de care nici o conducere, ori cât de genială, nu poate să valoreze nimica.

Iar din această rasă, facem parte și noi, Românii din monarhia austro-ungară.

Să nu ni se ia în nume de rău că spunem și accentuăm mereu acest lucru. Suntem

strămtorați, loviți, striviți, în acest colț de țară, al nostru din moși-strămoși, în așa chip, încât singura mângâiere care ni se lasă este aceasta: a încrederii în vitalitatea încercată, și prea încercată, a neamului. Ni s'a luat totul; — dar nu putem zice că ni s'au lăsat numai ochii pentru a plânge, câtă vreme ochii aceștia ne mai servesc și ca să vedem înălțarea neamului românesc, dacă nu aci în patria noastră, cel puțin alături, în țara Românilor cărora nu le mai poate arunca, și nu le mai aruncă nimeni, piedeci în drumul firesc de dezvoltare națională.

Când printre compatrioții noștri Maghiari sunt mulți — poate cei mai mulți, — cari rād, sau strâmbă din nas, văzând cum, de pildă, moștenitorul tronului austro-ungar știe să prețuiască valoarea etnică a poporului nostru, — ce putem noi să facem decât, să deplângem mai la urmă această orbire a compatrioților noștri, dar mai ales și înainte de toate să ne drăpăm în conștiința senină a acelei reale valori etnice, pe care noi unii credem că avem dovedită îndreptățire a o prețui mai presus chiar, decât pe cea a rasei maghiare.

Că dovezile venite din partea regatului României vin să întărească această încredere în noi înșine, — ce poate să fie mai firesc? — Dar că este o nevoie ca această mângâiere și înfărire sufletească să ne vină, — a cui e vina?

Nu bagă de seamă compatrioții noștri Maghiari — poate să fie alții cari să bage de seamă, — că popoarele, chiar acelea cari se cred cele mai de viitor, pentru ca să aibă într'adevăr viitorul acesta, trebuie să nu sufere alături și să se asocieze, nu să se dușmănească. Cum cred acești compatrioți ai noștri că vor

putea ei să trăiască și să aibă un viitor, dușmănind o țară, și o rasă ca aceasta, care s'a manifestat, așa cum văzu o lume întregă, în zilele acestea istorice din urmă? — Cum nu văd ei orbirea de îngâmfare de a micșora și acuma, de a disprețui iarăș „valahimea” aceasta, care dacă ar avea ei ochi de văzut și minte de înțeles, ar trebui să le apară ca singurul raport și garanție a propriei lor existențe naționale în viitor?

Intr'adevăr, dacă Maghiarii au avut și și-au împlinit o misiune aici, în trecut, — viitorul nu mai poate să fie al lor, ci viitorul este al nostru. Adăpați la cultura germană, ei n'au fost în stare a adăoga din fondul lor sufletec etnic decât foarte puțin, prea puțin, la această cultură. Pe când noi, popor latin, moștenitor direct de bogați părinți culturali, cu rude numeroase, tot atât de bine situate culturalicește, suntem campionii indicați ai culturii în Orientul Europei.

Micul trib turanic, amestecat cu ceea ce semitismul a scuturat aicea mai puțin ales, nu va putea să se ridice niciodată până la rolul de conducere și îndreptare culturală, care să poată fi dătătoare de ton pentru o întreagă regiune europeană. Este același vis care un moment a licărit și în mintea, așisderea mongolică, bulgărească. Aceasta nu se poate. Arianismul, și în arianism latinitatea, n'au să-și decline așa de curând întâietatea în istoria culturală a omenirii.

Pentru noi și în ce ne privește, în colțul acesta de pământ în care suntem înrădăcinați și pe care îl iubim totuși fără a simți nici o constrângere a inexorabilului, — viitorul este hotărât: — *El nu poate să mai însemneze ni-*

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile regelui. —

De Ion Scurtu.

Marile manevre din 1874. — Elogiile ofițerilor străini. — Odinioară și acum. — Statuia lui Mihai Viteazul. — Anul 1875. — Cuvintele unui savant despre idealul culturii în România. — Cel mai vechiu monument literar al omenirii. — Iarnă cumplită. — Moartea mitropolitului Nifon.

17/29 Octombrie 1874. Prințul Carol scrie tatălui său despre marile manevre de toamnă, la cari au luat parte 25.000 de ostași:

„Toate au mers bine; pot fi mulțumit de aceste zile și pot privi cu încredere viitorul. Toate marile puteri, afară de Italia, și-au trimis reprezentanții lor; Turcii au primit invitația noastră cu cea mai mare plăcere și au delegat pentru manevre un colonel de artilerie foarte capabil și un ofițer dela marele stat major. Erau reprezentate deasemenea Serbia și Olanda, în total 14 ofițeri străini. Manevrelor au început la 4 (16) Oct., la Buzeu, în prezența mea, și au înțut până la 12 (24) Oct.,... Duminecă, 13 (25) Oct., în prezența mea și a Elisabetei, s'a săvârșit la București, în sala tronului, tântuirea solemnă a noilor steaguri și stindarde, pe cari le-am dat regimentelor, după ce am îndeplinit reorganizarea armatei; toate regimentele erau

reprezentate prin deputațiuni de ofițeri și soldați: au fost invitați toți ofițerii de stat major și misiunile militare străine, în total 800 de persoane. Luni, 14 (26) Oct., s'a făcut sfințirea și împărțirea celor 32 de steaguri, la Băneasa. Dimineața pe la 11 și jum. plecai într'acolo cu Elisabeta; eu mergeam călare lângă trăsura ei. Sosind la Băneasa, furăm salutați cu entuziasm de mulțimea ce trecea de 50.000. Trupele formară un mare cerc, în mijlocul căruia se înălța estrada pentru mitropolit și arhiepiscop; la dreapta și la stânga steteau cu steagurile lor comandantii de regiment, apoi ofițerii străini, generalii etc. În fața estradei era tribuna domnească; în urma ei steteau ministrii, diplomații străini, înalții demnitari ai statului etc. Slujba dumnezeiască a fost înălțătoare și a făcut o profundă impresie asupra străinilor.

„După sfințirea steagurilor am rostit o scurtă cuvântare către comandantii regimentelor și batalioanelor, cari predară apoi steagarilor noile steaguri și porniră cu ele la corpurile lor. Trupele prezentară armele, toate muzicile întonară imnul național și urale fără de sfârșit răsunară de pretutindenea. Moment cu adevărat emoționant! Văzând cum fluturau în fruntea regimentelor toate aceste steaguri și stindarde, în mijlocul cărora strălucea emblema de Hohenzollern, inima mea se umplea de mândră bucurie. Să dea Dumnezeu ca simbolul scump ce-am încredințat trupelor mele să le conducă întotdeauna la victorie și poporul meu să se strângă

sub steag cu încredere în ceasurile de grea cumpănă!

„Defilarea a ținut un ceas și jumătate; a mers bine și a mulțumit pe toți cei de față. Inapoierea noastră în oraș a fost un adevărat marș triumfal; o pot asemăna numai cu intrarea mea în țară. În statul meu major se aflau toți ofițerii străini. — „Cum s'au schimbat vremurile!” se auzia pretutindenea. „Odinioară Domnii români făceau suita unui Omer Pașa, unui Coroni, unui Gorceacofi și împreună cu aceștia primeau defilarea trupelor turcești, austriace ori rusești. Astăzi Domnul României primește defilarea trupelor naționale, înconjurat de ofițerii tuturor armatelor europene!”

„Seara am dat un dîneu de gală cu 110 tancămuri, ridicând primul toast în sănătatea armatei mele; a răspuns generalul Florescu. Al doilea toast l'am ținut în cinstea armatelor reprezentate la manevrele noastre și a comandanților supremi; a răspuns colonelul englez Morriss, decanul atașăților străini. El zise între altele: „Tot ce-am văzut în tânăra oștire, m-a uimit și voi raporta guvernului meu ce înseamnă România și ce progrese face!” — I-am mulțumit pentru laudele sale și i-am spus că ele au pentru mine o deosebită valoare în gura unui Englez, deoarece compatrioții săi excelează prin absoluta necunoștință a împrejurărilor din România! — El îmi dete dreptate și îmi promise a face tot ce va putea ca să contribuie la orien-

nicirea noastră; — deci: toți aceia cari mai urmăresc sau mai au de gând să urmărească o politică având un astfel de scop, urmăresc o politică proastă, fiindcă-i lipsește putința de realizare.

Sămânța viitorului stă în dovezile de vitalitate date în prezent — chiar fără a mai vorbi de cele din trecut.

Și am spus destul.

Noua situație geografică a Statului și poporului român.

București, 1 Decembrie.

D. S. Mehedinți, profesor la universitatea din București, și-a deschis zilele acestea cursul public „Principii de etnografie”, cu o prelegere tratând despre „Noua situație geografică a statului și a poporului român”.

D. Mehedinți, în introducere, a arătat nedreptatea ce s'a făcut la noi uneia din cele mai de seamă ramuri ale științei, geografiei. E puțină vreme de când s'a deșteptat și în neamul nostru interesul pentru problemele geografice. În gimnazii și licee se predă azi geografia în conformitate cu programele moderne. Și, la 10 ani după universitatea din București, universitatea din Iași are azi un profesor de geografie.

Schimbarea ce a suferit România în urma evenimentelor din vara anului 1913 constituie un cuvânt mai mult pentru justificarea interesului ce se arată azi învățământului geografiei la Români.

D. S. Mehedinți, ocupându-se de condițiile în cari s'au dezvoltat națiunile de seamă din Europa, în trecut, a arătat că continentul nostru e alcătuit din două regiuni distincte — regiunea sud-estică sau mediterană și regiunea nord-vestică — fiecare din aceste determinând în chip deosebit formarea și dezvoltarea popoarelor cari au locuit-o.

În regiunea sud-estică înzestrată cu cele mai priincioase însușiri, s'au dezvoltat elementul elin și cel roman. Regiunea săsariteană a Europei, cuprinzând un pământ cu totul deosebit de cel din vestul continentului, a avut o însemnătate deosebită prin aceea că a fost adăpostul sau punctul de trecere al elementelor barbare în Europa.

Năvălirea barbarilor — asemănătoare „puholui apelor”, cum a numit-o cronicarul Ureche — a fost pentru neamul nostru o pricină de mari și adânci dureri. Apăsât în această epocă, elementul plantat de Traian a ieșit mai pe urmă din nou la lumină și, în revărsarea lui spre mare, a dat peste un popor frate, peste Italiani.

Procesul început de Cesar și continuat de Traian, — proces de romanizare a peninsulei Balcanice, — are de astădată sorti să fie reluat și să izbândească, prin contactul elementului românesc cu cel italian. O nouă năvălire de element mongolic intervine însă întrerupând acest contact.

Ceea ce s'a petrecut în urmă se știe, începe pentru neamul nostru o perioadă nouă de durere, o perioadă care ține 400 de ani și în care noi ne istovim împotrividu-ne barbarilor.

E un adevăr care se poate dovedi, acela că Turcii au jucat în Europa un rol negativ, pripășind o serie de elemente străine de Europa, elemente cari la liniștirea lucrurilor, au formulat pretențiuni de stăpânire asupra ținuturilor ocupate în peninsula Balcanică.

În momentul de față, situațiunea noastră spre Sud nu mai e cea de până acum. România are și trebuie să aibă rolul de frunte în Balcani; avem nevoie cu ori ce pret de un echilibru balcanic, care să îngăduie dezvoltarea liberă a elementului român în peninsula. Bulgaria trebuie încinsă într'un cerc care să nu-i îngăduie să fie mai mare decât a isbutit să fie.

Chestiunea aceasta are o însemnătate continentală, — în tot cazul mai mare decât ar părea la prima privire.

Europa devine o peninsulă. La un congres de geografie ținut în vremea din urmă, un profesor a emis ideea să se reducă hotarul Europei, trecându-l dela Urali la Carpați.

Și fără această strămutare a hotarului însă, Europa devine peninsulă. Ea devine din zi în zi o unitate tot mai distinctă în fața nevoiei de a se opune colosului dela răsărit, pericol asiatic dar alb.

România, așezată pe aceeași linie cu Germania și Austria, stă pe frontul politic și de rezistență la care se va da mereu lupta între adevăratul continent european — întrevăzut de Cezar și de Traian — și între oceanul slav cere este surprinzător.

Meridianul istoric trece azi prin fața pământului și a neamului nostru. Să fim cu luare aminte.

Generația acelora cari ascultă prelegerea de față, a încheiat d. profesor Mehedinți, — va asista la marea luptă care va aduce prefacerea Europei și punerea neamului nostru în situația de frunte pe care o merită.

Încetarea comisariatului în Croația. După o dănuire de aproape doi ani, comisariatul regesc a încetat ieri în Croația și stările constituționale au fost iarăși restabilite. Lupta poporațiunii croate pentru drepturile ei autonome a fost încoronată de succesul dorit. După aplicarea celei mai temerare forțe, factorii incompetenți ai mo-

narhiei au fost constrânși să recunoască justetea pretențiunilor poporului croat, care nici în fața celor mai draconice măsuri ale șovinismului maghiar n'a renunțat la drepturile lui autonome. Tratatule pornite de actualul guvern ungar au asigurat abrogarea dispozițiilor jignitoare din pragmatica de serviciu pentru căile ferate din Croația, creată de guvernul coalitivist și au garantat respectarea drepturilor autonome ale Croației, asigurate în pactul din 67. Conform tratatulelor, comisarul Skerlec a sîstat cu data de 27 Noemvrie cenzura preventivă și opreliștea pentru întrunirile publice, puse în aplicare cu introducerea comisariatul în 3 Aprilie 1912. Alaltăieri, Duminecă, monitorul oficial a anunțat numirea comisariului Skerlec de ban al Croației și azi el a prestat în Viena, în fața monarhului jurământul de fidelitate în noua sa calitate. Tot azi Marti, monitorul oficial croat, în ediție specială, a adus la cunoștință publică ordonarea alegerilor pentru dieta croată. Alegerile, vor avea loc în 16 Decemvrie n. Noua dietă croată, după cum se anunță, se va întruni în 27 Decemvrie. Restabilirea stărilor constituționale e întâmpinată în întreagă Croația cu o deplină mulțămire și bucurie.

Nouii preșidenți ai corpurilor legiuitoare române. O telegramă din București anunță, că d. *Cantacuzino Pașcanu* a fost reales ieri președinte al Camerii, iar d. *Jean Lahovary* președinte al Senatului.

O altă telegramă anunță că ministerul de externe a publicat ieri „*Cartea verde*”, care peste câteva zile va fi trimisă cu text francez diplomației și tuturor reprezentanților presei străine.

Expozeul comandantului marinei de război.

Subcomisia de marină a delegațiunii ungare ținând azi înainte de amezai ședință sub președinția baronului Ernest Daniel, comandantul suprem al marinei de război, amiralul Anton Hauss și-a rostit expozeul. În vorbirea lui amiralul Hauss a făcut cunoscute noile investiții, contemplate pentru marina de război. Se vor clădi 16 noi vase mari de război, 12 crucișătoare, 24 distrugătoare, mai mari și mai mici, 72 torpiloare și 12 torpiloare submarine. Din preliminarul de buget rezultă că din creditul suplimentar de 312 milioane coroane e scadentă și ultima rată de 47 milioane 500 mii coroane. Rețineritor la noile credite necesare în legătură cu

tarea mai dreaptă a opiniei publice engleze. Reprezentanții militari ai Rusiei și Prusiei mărturisiră că armata noastră e pe calea cea mai bună de-a deveni o forță; — eu sunt convins că peste câțiva ani lumea va fi nevoită să țină seama de noi! Un ofițer dela marele stat major german mi-a spus: „România are un material admirabil, oameni deștepti, numai ofițerii trebuie să-și dea și mai multă osteneală; dar spre bucuria mea am văzut că fiecare este animat de cea mai mare bunăvoință”. — Reprezentanțul militar al Turciei mărturisi colegului său englez că lucrul cel mai cuminte ce l-ar face Turcia, ar fi să admită independența României și să încheie alianță cu ea. — Foarte semnificativ!

8/20 Noemvrie. Ziua Sfântului (Mihael). Se desvelește cu deosebită solemnitate statuia equestră a lui Mihai Viteazul, eroul național muntean care a bătut pe Turci la Călugăreni în 1595. Monumentul, așezat pe piața din fața universității, reprezintă pe Mihai Voevod înfrânând cu dreapta calul ce se ridică în două picioare, iar cu stînga — era stîngăciu — întinzând săcurea gata să lovească.

Serbarea începe cu un serviciu divin în biserica Sărindar. De aci prințul și prințesa se duc pe jos până la tribuna de lângă statuie. Primarul capitalei, colonelul Manu, adresează Domnitorului o cuvântare plină de avânt, spunând că pentru prima oară s'a hărăzit Românilor să

desveliască un monument care, închinat fiind unui erou național, vestește lumii slava trecutului!

Prințul răspunde, arătându-și mândria că monumentul se desvelește în zilele Sale. Mihai Viteazul, cu Mircea și Ștefan cel Mare, au pus temelia duhului ostășesc ce însufleștește armata română de acum și a cărui adiere se simte în tot neamul românesc: „Sunt pe deplin îndreptățit să timpurile de bărbăție n'au dispărut, ci dimpotrivă România se va înalța ca un singur om în ceasul primejdiei, alergând să-și facă datoria; și Eu nădăjduesc dela Dumnezeu că în clipele acelea să răspund așteptărilor țării, pentruca toți împreună să putem săpa în sufletele generațiilor viitoare recunoștință nouă față de apărătorii moșiei românești!”

Cu data de 16/28 Noemvrie. Prințul Carol scrie tatălui Său:

„Desvelirea statuii lui Mihai Viteazul a fost o serbare frumoasă, la care au luat parte mii de oameni; cu acest prilej am vorbit pentru prima oară către popor! Estrada pe care mă aflam cu Elisabeta plutia în mijlocul unei mări de capete ce umplea întreg bulevardul. Corpul diplomatic se afla pe balconul universității, multe doamne ocupaseră ferestrele. Monumentul, datorit unui sculptor francez, este de toată frumșetea”.

15/27 Ianuarie 1875. Orientalistul Max Müller mulțămeste prințului pentru scrisoarea ce i-a

adresat după întoarcerea din Anglia; el își exprima bucuria de-a fi avut norocul să cunoască deaproape doi oameni atât de adevărați și atât de nobili ca prințul și prințesa României. El prețuștea mai cu seamă însușirea foarte rară a prințului — rară din pricina vieții noastre sociale plină de falsitate și artificialitate — însușirea de-a avea curajul să se arate așa cum este aievea. Apoi continuă astfel: „Numai acum imi pot da seama de mărimea operei întreprinse de Alțeta Voastră. Este opera ce preținde eroismul cel mai înalt, eroismul răbdării! Se cere o credință cum rar se mai găsește astăzi, ca să poți semăna fără speranța de a te bucura însuși de recolta muncei tale. Dacă aș fi mai tânăr, aș oferi cu entuziasm serviciile mele reprezentanțului culturii europene la Dunăre și nu l-aș mai slăbi până ce școalele și universitățile țării sale n'ar deveni mândria Românilor și pilda lumii întregi! — De tunuri este nevoie, de căi ferate este nevoie, dar mai presus de toate este nevoie de școale; acestea sunt datorita cea mai sfântă! Adeseori e prea greu să iubim ori să desăvârșim pe deaproapele noastre, dar eu toții suntem în stare a iubi și a desăvârși generațiile ce vin după noi. Când bugetul iubirei (al educației) va fi tot atât de mare ca bugetul urei (al războiului), atunci țările dunărene vor sta sub protecția Europei și fără de tratate internaționale...”

„Trimit alțetei Voastre un raport despre congresul orientaliștilor și prefata volumului celui

sporirea marinei de război amiralul Haus n'a dat nici o lămurire în expozeul său.

La discuția asupra expozeului, după delegatul Fülöp Darwai a vorbit Francisc Chorin, care criticând expozeul a constatat că pretențiunile exagerate ruinează monarhia, a cărei poporațiune nu mai poate mult timp suporta împovărarea ei peste măsură.

Subcomisia de război ungară, a ținut azi după amiază ședință, cea de finanțe va ține ședință mâine Miercuri, iar cea pentru socoțile finale Joi după amiază. Cea mai apropiată ședință plenară va avea loc în 9 Decembrie, Marti în săptămâna viitoare.

Situația politică și socială în România. Ziarul italian „Tribuna” din Roma publică un articol din București al corespondentului său, Tedesky, în care spune:

„România e foarte puțin cunoscută în Italia. Se știe numai că există o afinitate de rasă, de limbă și gusturi și că din cauza atitudinii sale în decursul ultimelor evenimente, Italia se bucură de multe simpatii printre Români. Atâta tot. Pe noi însă ne leagă multe lucruri de această țară, nu numai idei ci și interese concrete cari vor putea progresa.

România a fost admirată de noi în urma intervenției iscusite de astă-vară și a celei din conflictul greco-turc. O campanie inspirată de principii umanitare abstracte — pornită contra unor contradicții din viața socială a României, va găsi mai puțin ca oriunde un edou în Italia, cu atât mai mult cu cât în ultima campanie condusă de politicieni au hotărât să accelereze progresul țării și să introducă reforme pentru a înălțura deosebirile de rasă, de clasă și credință.

Ultimele evenimente au dovedit că cea mai bună garanție e o armată de cetățeni liberi cari sunt gata să se jertfească cu dragoste pentru patrie”.

Urmează o analiză amănunțită a situației din Balcani, în care autorul își exprimă credința că pacea nu va fi durabilă.

Kristóffy își depune mandatul de deputat. În cercurile politice din Budapesta a produs mare senzație știrea, că deputatul cercului Bichș-Ciaba, Iosif Kristóffy l'a încununat azi în scris pe președintele camerei că își depune mandatul de deputat. Se știe că Kristóffy a fost acuzat în cameră de către deputatul Samuel Mandy, că ar avea în legătură cu tripoul de pe insula Margartea afaceri incompatibile cu demnitatea lui de deputat, din care cauză el a ajuns în fața comisiei de incompatibilitate. Pentru evitarea unor interpretări false a retragerii sale de pe arena politică, Kristóffy declară în scrisoarea sa adresată comisiei de incom-

patibilitate, că renunțarea lui la mandatul de deputat nu are nici o legătură cauzală cu acuzațiile ridicate împotriva lui, luând el parte în afacerea tripoului numai ca membru al direcțiunii societății „Általános Forgalmi Részvénytársaság”, iar nu în calitate de deputat. Despre sumele primite a dat socoteală totdeauna în ordine. Afirmatiunile aceste Kristóffy le întărește printr'un act al societății „Általános Forgalmi Bank”.

Kristóffy, după cum a declarat azi unui ziarist în Budapesta se retrage cu totul din politică din cauze sanitare și la dorința familiei sale. Vom vedea.

Sibiul în lumină maghiară.

Arad, 2 Decembrie.

În numărul său de acum Duminecă „Budapesti Hirlap” publică o „scrisoare din Sibiu”, vrednică s'o cunoaștem. Iată, pe scurt, ce știe să povestească corespondentul numelui ziar:

Sibiul e așezat în centrul unui ținut locuit în 80% de Români. Aici e Albina, aici sunt cele mai de frunte așezăminte românești și aici e și centrul puterii economice și culturale a Sașilor. Până la granițele României nu e o depărtare mai mare decât vre-o 8—9 ore pe jos, și totuși Sibiul nu e fortificat, precum nu sunt fortificate nici granițele ungaro-române în acest punct. Orașul e sediul corpului de armată 12. Ofițeria mea e nemaghiară soldații în parte covârșitoare Români. Acum vre-o câțiva ani a fost mutat de aici și singura putere armată ungurească: regimentul de infanterie săcuiesc 2. Atât ofițeria cât și soldații urâsc pe Unguri, dovadă: nu e mult de când niște ofițeri în rezervă au desertat de Unguri cea mai cercetată cafea de acolo. Populația e în majoritate săsească, dar Sașii își mențin cu greu majoritatea absolută față de Români și Unguri. Sașii urâsc pe Unguri. Dacă ar trebui să se lapede de naționalitatea lor, ei se vor face mai bucușori Români. Funcționăria mea e nemaghiară. Maghiarii nu încep nici de leac, nici chiar în așezămintele susținute de stat. Toate străduințele lor sunt pentru rasa lor. În consiliul comunal și în congregația Sibiului nu e nici un membru ales. Sașii au conces Românilor să dea unei străzi denumirea Strada Șaguna, dar Petőfi, deși a stat în Aprilie 1849 în Sibiu, n'a primit nici o stradă, în ciuda des repetatelor stăruințe ungurești.

Deputatul sas Rudolf Brandsch e vinovat de o flagrantă duplicitate față de Unguri. Toastează

ca „deutsch-ungarischer Abgeordnete” prin Austria, la serbările societății Schulverein, organizează redeșteptarea națională a Șvabilor din Banat, a Zipserilor și a Șvabilor de dincolo de Dunăre, în vreme ce nu uită să stoarcă privilegiile dela guvern, disimulându-și adevăratele intenții. În genere Sașii verzi stăpânesc azi opinia publică săsească și întrețin legături întinse cu Șvabii, popularizând lozinca „saxonizarea chestiunii șvăbești.” În acest scop se fac excursii cu elevii etc. pe la Timișoara, Viena, Vârșeț, Șopron. În Sibiu există un internat pentru tineri șvabi, cari vor duce ieșind de aici neghina naționalismului prin Bănat și alte părți. Timișul și Torontalul fierbe chiar de pe acum — și guvernul nu ia seamă. În cei din urmă doi ani, Sașii au primit dela guvern aproape două milioane de coroane pentru școlile lor și sute de mii pentru alte scopuri culturale ale lor, deși sunt bogăți în fonduri și privilegii. La rândul lor Sașii nu sunt „circumspecți” când e vorba de interesele ungurești. La Brașov au luat două prețuri pentru locul unde s'a clădit teatrul unguresc. În asemenea împrejurări ei tot nu conțenesc a trimbița în lume starea lor de pretinsă aspirare, deși adevărații asupriți sunt Ungurii din Ardeal.

Față de Români Sașii sunt mai concilianți. Le-au îngăduit clădiri pompoase în centrul orașului și se înalță mereu clădiri românești. Elevii gimnaziului de stat sunt în 80—90% Români. Dar educația ungurească nu-i prinde. La Albina, într'o sală împodobită cu chipurile lui Iancu, Șaguna și Gojdu, ei capătă masă gratuită. Un Aurel Vlad, Octavian Goga, Iuliu Maniu și Aurel Vlaicu, ilustrează dureros eșecul instrucției în spirit unguresc. Politica școlară a guvernelor a fost dată de mal în urma neglijențelor guvernelor. Chiar din familie, elevii români, aduc cu ei visul că frații lor de peste Carpați vor cuceri nu peste mult Ardealul și-i vor scăpa din asuprire. Români au fonduri de burse cum n'au Ungurii. Clasa lor intelectuală se întărește îngrijitor. Fotografiiile regelui Carol și reginei Elisabeta inundă Ardealul în milioane de exemplare. E vorba de înstrăinarea definitivă a Ardealului. A face pact cu Români, înseamnă a le da o nouă și fatală armă în mână.

D. Dr. N. Bălan în orele-i libere atâta împotriva limbii ungurești pe honvezi; părintele protopop N. Togan scoate dictionarul numirilor de localități în românește; Iosif Joandrea, care are licență pentru vânzarea nelimitată a beuturilor, a frământat în noroi tricolorul unguresc. Ajutoarele de peste hotare întetesc și mai mult străduințele antimaghiare. Șefii politicii ungurești n'au timp să supravegheze simptomele dela Sibiu. Iuliu Wlassics a fost ultimul ministru care a vizitat această metropolă săsească și românească. Cu atât mai mare le-a fost Un-

din urmă al ediției mele din Rig-Veda, operă pe care am terminat-o cu bine după o muncă de douăzeci și cinci de ani. Este prima ediție a celui mai vechiu monument literar ce posedă omenirea, prin urmare își va păstra locul în biblioteca permanentă a omenirii, chiar și atunci când multe alte opere literare vor fi fost date uitării de veci... Cetitorul Rig-Vedei nu trebuie să se aștepte la cine știe ce poezie ori filosofie profundă — monumentul este numai o veche fossilă, cuprinzând gândurile copilăriei umane despre cele pământești și supranaturale, adeseori foarte greu de înțeles, adeseori cu totul neînțelese.

7/19 Martie. Prințul Carol scrie tatălui său despre cumplita iarnă de care a suferit țara întreagă:

„Timp de o lună s'au întrerupt legăturile cu țara și străinătatea; s'au întâmplat din pricina aceasta multe năpăstuiiri și pagube mari, cari se resimt și mai adânc într'o țară unde toate cele bune și toate cele rele se atribuie guvernului. Cu greu își poate face omul idee de câte au avut să sufere țărani; în sate au isbucnit foametea și tifosul, iar ajutoare nu se puteau trimite cu nici un pret! Nimenea nu se încumeta să iasă din case, de teama haiteilor de lupi ce se încuibaseră prin sate ca să-și găsească hrana; după rapoartele oficiale fiarele acestea au mâncat smedenie de oameni și vite, ca și urșii prin munți! — Statul a suferit, prin

oprirea oricărei circulațiuni pe căile ferate, o pierdere de trei milioane de franci... Și negoțul a fost lovit greu, pentrucă toate afacerile stagneră; ministerul de finanțe n'a avut nici un ban timp de zece zile, pentrucă județele nu mai puteau trimite nimic — astfel că toate plățile oficiale fură suspendate! Toate aceste năpăstuiiri turburată adânc traiul fiecăruia, provocând pretutindenea nemulțămire și amărăciune!

„Aceste întâmplări supărătoare, fiind pentru mine griji esențiale, n'au contribuit de loc să-mi facă iarna mai ușoară. Dar, slavă Domnului, zilele de strămtoare au rămas în urmă și avem nădejdea unui an roditor care va șterge toate suferințele.

„Zăpezile topindu-se pe încetul, vom fi probabil fericiți de revărsările apelor; în schimb străzile Capitalei sunt într'un hal de necrezut: poți merge numai cu sania, deși caii sunt amenințați în orice clipă să cadă pe drumul format din adevărați munți de gheață, iar sania stă gata să se răstoarne mereu! Ni s'a întâmplat pozna chiar săptămâna trecută, însă fără nici un accident. Elisabeta era încântată de aventura noastră, dar mie mi-a fost rușine să fim răsturnați în propria noastră reședință! — Cănele nostru Mentor se speriașe așa de rău de această întâmplare, că n'a mai vrut să se urce în sanie, și se duse acasă pe jos. — Masele de zăpadă sunt atât de uriașe, că se vor putea topi de-abia pe la sfârșitul lui Martie. — Călugării din Sinaia și

pădurarii mai aproape să moară de foame; un pădurar și-a pierdut pe maică-sa bătrână, deoarece n'a putut răsbate nici un doctor în pustietatea aceea sălbatecă! — Dunărea e tot înghețată; oamenii trec cu sania de pe un mal pe celălalt, iar apele înghețând mereu, navigația va putea începe numai peste câteva săptămâni — ceace înseamnă o pierdere simțitoare pentru Galați și Brăila....

5/17 Mai. Mitropolitul Primat Nifon s'a stins fără de veste, în vrâstă de 84 de ani. Corpul său a fost expus la metropolie; fericitul prelat stă pe scaunul său de metropolit îmbrăcat în scumpele-i odăjdii, — înfățișarea păcii și demnității arhieresti; frumosul moșneag, cu părul și barba-i albă, pare să doarmă, atât sunt de vii expresia și atitudinea sa.

Credincioșii se duc neconțenit la metropolie, ca să mai sărute odată mâna Prea Sfântului. Noaptea întreagă ard luminile în biserică, preoții cântă și se închină în fața altarului, iar mari și mici trec pe dinaintea răposatului Prelat, îmbrăcați în haina de jale.

7/19 Mai. În mijlocul imensei participări a populației se săvârșește solemnitatea înmormântării mitropolitului. Prințul Carol azistă la serviciul funebru dela metropolie; apoi cortegiul funebru se pornește spre mănăstirea Cernica, două ore depărtare din oraș. După vechile datini fericitul mitropolit ar fi trebuit purtat pe străzile orașului și coborât în criptă pe scaunul

gurilor dela Sibiu bucuria, când venise vestea vizitei ministrului Jankovich. Dar Jankovich a răspuns nemtește cuvântării nemtești a primarului Dörr. *La masa episcopului sășesc a răsunat numai vorba nemtească, câtă vreme la masa mitropolitului român s'a vorbit ungurește.* La plecarea sa din Sibiu, ministrul Jankovich și-a luat rămas bun cu cuvintele „Ich habe die Ehre meine Herren!” Cei prezenți i-au strigat: „Hoch!”

Correspondentul ziarului „Budapesti Hirlap” a văzut cu această ocazie și pe unii unguri strigând tot „Hoch!”

Fiște, correspondentului i-ar fi plăcut să vază la Sibiu tot Români și Sași spânzurați, colibe țigănești, iar pe Unguri stăpânind ca în Hortobágy. Români și Sași să vorbească numai ungurește, să slăvească pasărea „turul” și să i se închine lui Tuhutum. Să dea și fărâmurile ce biată au Ungurilor, pentru că a lor sunt dela Dumnezeu toate bunătățile cerului și ale pământului, iar a noastră numai obida, jugul și pleasna.

Tainele războiului balcanic.

Senzaționalele desvăliri ale ziarului „Daily Telegraph”.

Austro-Ungaria era să atace România.

Arad, 2 Decembrie.

Marile ziare din apus continuă să dea la lumina zilei cele mai senzaționale taine ale războiului balcanic. Și cu cât lumina străbate mai adânc în culisele diplomației, răsare în fața noastră mai distinctă fantoma uriașului război ce amenința în trecutul apropiat monarhia habsburgică. Primejdiile închiegaseră un cerc de fier în jurul monarhiei și clipa fatală a putut să fie evitată numai cu mare greu, dar nu grație vre-unei vigilente deosebite din partea cabinetului nostru de externe.

Azi, ziarul „Daily Telegraph” din Londra, întemeindu-se pe informații autentice dela Belgrad desvălește o serie întreagă de

său de arhieru și în cele mai scumpe odăjdii, dar la poalele dealului metropoliei s'a văzut că va fi cu neputință să se transporte mortul astfel în arșița de foc a soarelui; de aceea a fost așezat cu scaunul său, pe care-l făcuseră patru preoți, într'un car mortuar, acoperit, însă deschis de toate părțile, și în plângerea tuturor clopotelor Capitalei a fost dus la odhina cea de veci cu onorurile convenite. Toți miniștrii și generali, precum și reprezentanții autorităților urmau în lungul cortegiului; străzile erau tixite de spectatori, dintre cari mulți se aruncau la pământ în clipa când trecea carul mortuar.

În ziua de 15/27 Mai prințul Carol scrie tatălui său, între altele: „Moartea bătrânului mitropolit Nifon, care mi-a fost foarte devotat și era mult iubit de obște, o regret din suflet. — Immormântarea Inaltului Prelat a fost din cele mai solenne; Capitala întreagă era în picioare. Am asistat la serviciul funebru și am stat lângă fericitul arhieru, care în scumpe odăjdii, sub un baldachin, a fost purtat până la groapă și immormântat pe scaunul său.”

acte diplomatice, tot atât de grave ca cele publicate de ziarul francez „Matin”.

Dar destăinuirile sunt prea elocvente decât să mai necesiteze vre-un comentariu:

Acordul secret bulgaro-sârb.

Există, — spune numitul ziar, — trei acorduri bulgaro-sârbe. Cel dintâi a fost încheiat între ministrul sârb Simici și ministrul bulgar Stoilov încă în 1897. Al doilea între regele Petru și principele Ferdinand în 1904, la Niș. Acest al doilea acord a încetat de sine cu ocazia anexării Bosniei și Hertegovinei, când principele Ferdinand s'a proclamat prin surpriză țar al tuturor Bulgarilor. În timpul războiului italo-turc s'a încheiat un al treilea acord, pe care regele Ferdinand l-a iscălit după multe târâgănări, sub presiunea bărbaților politici bulgari. Acordul e datat din 1 Martie 1912 și e semnat și de primii miniștri celor două țări, *Milovanovici și Geșov*. Ascunșul antiaustro-ungar al acestui acord a fost desvălit de ziarele franceze.

Acest acord secret constă din trei părți, valabile până la 31 Decembrie 1920. Viitoarele hotărâri ale Serbiei și Bulgariei sunt precizate în 5 punctamente și, după cum se știe această parte a acordului a cauzat războiul fratricid din primăvară. Arbitru a fost desemnat guvernul dela Petersburg, în acord. La punctul din chestiune a fost anexat un proces verbal secret, în care se lămurește pe deplin tendința antiaustro-ungară a acordului.

Partea a treia a acordului cuprinde alianța militară ce s'a semnat la 29 Aprilie 1912 de șefii staturilor maiore *Putnic și Ficev*. În punctul al 10-lea se spune că Bulgaria e datoare să trimită la țarmul Vardarului în sprijinul Serbiei 100.000 soldași bulgari. După cum se știe, acest lucru nu s'a întâmplat, ci dimpotrivă Serbia i-a trimis Bulgariei, după lupta dela Cumanovo, două divizii.

Acordul secret a fost provăzută cu un memoriu al primului ministru Milovanovici, care spune istoria întreagă cum s'a pus la cale acordul.

De ce a mobilizat Rusia?

Ziarul „Az Est” dela Budapesta publică în numărul său de mâine următoarele informații interesante obținute dela Viena:

În cercurile politice vieneze a căzut ca o bombă vestea că și Rusia ar fi avut un acord secret cu statele din Balcani. Aceste cercuri desmint însă versiunea, că între Rusia și statele din Balcani ar fi existat vre-o convenție militară de senzul celei din Serbia și Bulgaria. Fapt e că, în primăvara anului 1912 mai mulți bărbați de stat sârbi au fost la Petersburg și recomanda călduros planul unei astfel de convenții militare, — dar au fost refuzați. *Rusia s'a mărginit a le da balcanicilor promisiuni categorice, că isbuenind războiul în Balcani va lua măsuri militare potrivite să împiedece o intervenție ori un atac din partea monarhiei austro-ungare.*

Promisiunile aceste ale Rusiei au fost cuprinse și într'un act special, dar fără ca acestuia să i se fi dat vre-un caracter similar acordului.

E fapt, că îndată ce statele balcanice începă mobilizarea Rusia ordonă și ea mobilizarea trupelor sale la frontierele dela nord și est ale Austro-Ungariei, sub pretextul mobilizării de probă. Această mobilizare de probă s'a făcut deci în baza înțelegerilor, adică a fost realizarea promisiunilor pe cari Petersburgul le făcuse diplomaților balcanici. Cu prilejul misiunii

nei prințului Hohenlohe la Petersburg, aci i s'a declarat oficial că prin mobilizarea de probă Rusia nu are intențiuni să atace monarhia. Rusia și-a concentrat trupele la frontierele dela nord și ost fiindcă a fost înconștințată în mod hotărât — pe cale diplomatică — din partea Serbiei, dar și din altă parte, că Austro-Ungaria are intențiuni să atace Serbia. Deci Rusia a lut această mobilizare de probă numai ca o măsură de apărare.

Aceasta a fost explicația dată de Rusia.

Celelalte se știu. La rândul ei și Austro-Ungaria a fost silită să ia măsuri militare de apărare.

Se spune că în ultima ședință, declarată confidențială, a subcomisiei de externe a delegațiunii ungare, ministrul de externe contele *Berchtold* a făcut o dare de seamă amănunțită despre această măsură luată de Rusia, și că a motivat necesitatea măsurilor militare de apărare luate de monarhie.

De altfel așa se pare că aceste destăinuri mai neplăcut au atins diplomația rusească, care de mai multă vreme se nuzuește să se apropie de politica externă a monarhiei austro-ungare și de mai de mult s'a hotărât să nu se mai îngereze în viitoare intrigi ale statelor balcanice.

Impăratul Wilhelm contra monarhiei austro-ungare.

Ziarul englez „Daily Telegraph” din Londra, în baza informațiilor ce deține din sursă absolut sigură din Belgrad publică destăinuri senzaționale relativ la motivele și antecedentele celui de al doilea războiu balcanic. Pe acea vreme, după lungi tratative regele Ferdinand a încheiat o convenție cu Austro-Ungaria. *Zadarnice au ramas toate sfaturile bune și toate amenințările. Danefi, primul ministru de atunci, întemeindu-se pe sprijinul promis de monarhia austro-ungară, a călcat în 28 Ianuarie învoiala balcanică și a dat armatei bulgare ordinul să atace imediat armatele sârbe și grecești.*

Această atitudine a Bulgariei a indignat la extrem guvernul rusesc și, se zice, că și pe cel francez. Rusia și Franța au îndemnat România să se ridice imediat cu armele. La aceasta prințul *Fürstenberg*, ministrul austro-ungar la București a comunicat guvernului român, că în cazul când armata română va trece frontiera bulgară, Austro-Ungaria va fi silită să atace România.

Guvernul din București a solicitat imediat sfatul cabinetelor din Petersburg, Paris și Berlin. *Rusia și Franța se temeau de isbucnirea războiului european și de aceea au întârziat răspunsul. Cabinetul de externe din Berlin a declarat însă în grabă, că nu aprobă atitudinea Austro-Ungariei. Impăratul Wilhelm a trimis personul o telegramă regelui Carol al României. În această telegramă împăratul îl autorizează să intervină în conflictul balcanic ca reprezentant al imperiului german, cu putere nelimitată. Totodată împăratul Wilhelm a încunștințat și cabinetul de externe austro-ungar, că în cazul dacă monarhia ar fi atacată de Rusia, imperiul german nu va sprijini monarhia austro-ungară.*

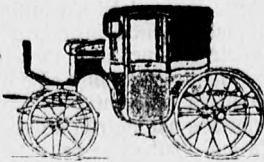
În urma acestor antecedente armata română a trecut frontiera bulgară, fără a mai ține seamă de amenințările Austro-Ungariei.

Ka 127

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS, Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — *Cară funebre*, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate

Congresul „Ligei Culturale”

Deschiderea desbaterilor. — Constituirea biroului. — Discursurile. — Ședința de după amiazi. Moțiunea.

București, 1 Decembrie.

Ieri, Duminecă, a avut loc în București, marele congres al „Ligei Culturale”. La orele 10 fără un sfert dimineața d. Bogdan-Duică deschide congresul.

Se procedează la alegerea biroului și se aklamă ca președinte d. Virgil Arion, vice-președinti: gen. Stoica și poetul Constantinescu, secretari: d. Șumuleanu și Munteanu-Râmnic.

D. Munteanu-Râmnic face apel secțiunilor cari s'au anunțat că iau parte la congres.

D. Virgil Arion aduce asentimentul Românilor din Ardeal și Bucovina, cetind mai multe telegrame din partea studenților din Cernăuți, apoi din Sibiu, Brașov, etc. Se ceteste de asemenea mai multe telegrame din mai toate orașele din România, precum și din diferite comune rurale. Asistența aplaudă.

D. Virgil Arion ia cuvântul cel dintâiu. Mai vorbesc dnii N. Iorga, Vasile Conta, Bogdan-Duică și iarăș d. Virgil Arion.

In ședința de după amiazi care sa' deschis la ora 3, s'au cetit mai întâi noui adesiuni primite prin poștă dela diferite secțiuni ale „Ligei Culturale”, precum și dela persoane particulare din diferite comune urbane și rurale.

Aceste adesiuni, conchide d. V. Arion, arată indetul că puterea și drepturile sunt cu noi.

Vorbesc dnii general Drăgoescu (Craiova), Dr. Șumuleanu (Iași), Bogdan-Duică, Dr. Jugureanu, părintele Georgescu și părintele Rojoga (Oltenia).

Înainte de a se supune aprobării moțiunea, d. Virgil Arion dă cetire la încă câteva zeci de telegramele sosite în ultimele momente, printre cari și una a societății academice române din Berlin.

Se dă cetire apoi următoarei moțiuni care este aclamată cu unanimitate:

MOTIUNE:

Având în vedere că numai fondul spiritual — cultura în cât mai larg înțeles al cuvântului — dă valoare noțiunii de patrie și neam;

Având în vedere deosebirea și aproape opoziția dintre fondul spiritual al poporului român de-o parte și de altă parte a celui evreesc;

Având în vedere că nici o legătură nu există între tradițiile trecutului nostru și ale celui evreesc și că de aceea nu se poate alcătui nici o legătură între aspirațiile naționale românești și cele evrești;

Fiind siguri că introducerea în masă a evreilor în cetățenia română ar primejdiu libertatea și autonomia noastră chiar, expresiunile cele mai înalte ale vieții culturale a popoarelor;

Având în vedere că temelia statului trebuie să rămâie unitatei neamului și ordinii de drept organizată prin Constituția țării;

Congresul „Ligei Culturale” strâns în București, declară:

1. Că împământarea corporativă și în masă a Evreilor ar primejdiu unitatea etnică a statului român și ar opri neamul nostru în mersul său ascendent; și

2. Că în consecință respectarea deplină a așezământului constituțional care a stabilit odată pentru totdeauna raportul națiunii române cu elementele străine din țară;

3. Și exprimă convingerea că nimic și nimic nu va atinge art. VII din Constituție.

Congresul a luat sfârșit la orele 5 seara.

Const. Fulga.

Cronica externă.

Uniune politică sârbo-muntenegreană. Cunoscutul publicist englez Dr. Dillon scrie în ziarul „Daily Telegraph”:

Allu din sursă sigură, că Muntenegru și Serbia își vor realiza în curând visul uniunii politice. Ambele state își vor păstra neatârnată, armata și oficiul vamal va fi comun, iar pentru afacerile externe vor avea un singur ministru.

Astfel Serbia va obține mult doritul port la mare fără a mai avea nevoie de linia care va trece prin Albania. Dela Belgrad până la Antivari va fi construită o cale ferată și acesta va fi portul de război al Serbiei.

Guvernul sârb speră că Austro-Ungaria să nu se opună realizării acestui plan.

Viitorul Americii latine. Ziarul italian „Giornale d'Italia” din Roma, vorbind de luptele din Mexic, scrie:

La spatele acestei lumi coreografice de guerrilleros se ascunde o problemă internațională din cele mai importante.

Deschiderea canalului Panama, pe care pacifiștii au salutat-o ca o biruință a muncii și a păcii, deschide dimpotrivă o nouă eră de ciocniri de interese și de lupte politice. Contrastul între Japonia și America se va face mai aspru astăzi când apele Atlanticului și ale Pacificului se amestecă printre cele două tăraturi ale istmului spintecat. Vor trece oare prin însele vasele americane, întorcându-se învingătoare din apele Japoniei sau vor trece cuirasatele japoneze spre a amenința coastele orientale ale Americii?

Și cu isbânda Japoniei se va chezași oare viitorul și neatârnată popoarelor latine din America Centrală și Meridională, ori odată cu înfrângerea puterii japoneze, puhoiul anglo-saxon va năvăli în continentul pe care Cristofor Columb l'a răpit tainei necunoscutului? A. T. I.)

Rusia contra acțiunii statelor balcanice. Din Sofia se anunță: *Velco Velceff* publică sub titlul „Deplinul adevăr asupra dezastrului Bulgariei” o broșură, în care, între alte documente interesante, se găsește și un raport al ministrului bulgar din Londra, *Maghiaroff*, asupra convorbirii ce a avut-o acesta în ziua de 23 Septembrie v. 1912 cu ministrul rus de externe la Londra. Din acest raport rezultă că Rusia a făcut opoziție împotriva unui război ofensiv al statelor balcanice. *Maghiaroff* a remis primului ministru Ghesoff următorul raport:

Sassonoff mi-a declarat: „Voi nu țineți seamă de România. Trebuie să știți că minimul ce va putea face România, va fi mobilizarea parțială a armatei sale. Amestecul Rusiei ar însemna începutul unui mare război. Vă declar pe față că noi nu ne luăm răspunderea pentru un asemenea război. Rusia numai atunci se va bate, dacă granițele sale vor fi atacate sau dacă vre-o putere ar încerca să se stabilească în Dardanele.

In acelaș senz s'a pronunțat și tarul Rusiei tată de Danef, când acesta i-a comunicat la Livadia textul tratatului sârbo-bulgar.”

Chestia insulelor din Marea-Gege. Punctul de vedere al Angliei în chestia Epirului niciodată n'a fost favorabil revendicării grecești. Într'adevăr dela începutul conflictului, guvernul din Londra, cerea Greciei să se închine în fața exigentelor austro-italiene și ultima propunere britanică, care dă complectă satisfacție Austro-Ungariei și Italiei este în perfect acord cu politica pe care o urmează Anglia în această chestie de câteva luni. Dar când Anglia cerea Greciei un sacrificiu așa de greu, ea spunea că Italia va fi ținută, în schimb, să părăsească insulele ce ocupă, pentruca Grecia să poată găsi cu modul acesta o legitimă compensație.

Dar cum conferința dela Londra a refuzat să unească aceste două chestii, nu se vede cum soluția uneia ar putea fi asociată soluției celeilalte. Adevărul e că chestia Epirului e una, iar aceea a insulelor e alta și se știe că în această privință Italia nu admite discuții sau echivocuri. Dacă trebuie să credem svonorile cari se pun în circulație, intransigența engleză în ce privește insulele din marea Gege ar fi pe punctul de a dispărea și e de așteptat să vedem o nouă propunere din partea Angliei, care — după cât se spune — nu va avea alt scop decât să reguleze situația falsă a Italiei, autorizând-o,

cu oarecari condiții, să mențină insulele ce ocupă.

Aceste condiții se vede că vor fi cele următoare:

1. Italia nu va ocupa insulele cu titlu definitiv, ci numai provizoriu și drepturile suverane ale Turciei vor fi salvagardate, cel puțin în aparență; 2. Italia va înapoia Turciei insulele ce ocupă și nu va păstra decât una sau două; 3. Una din insulele Dodecanezului, foarte importantă, din punct de vedere strategic, dar al cărui nume nu se spune, va fi cedată Angliei pentru a-i permite să vegheze asupra căii care duce dela Constantinopol la Post-Said.

Afară de asta Grecia va fi invitată să înapoieze Turciei insulele Chios, Samos, Mitilene, Tenedos și Lemnos. Așa fel că Grecia va ieși micșorată și că dânsa va fi aceea, care în ultima analiză, va suporta cheltuielile înțelegerii anglo-italo-turcă.

Toate acestea dovedesc că cancelariatele europene nu se prea sinchiesc de drept și dreptate. Dar nici locuitorii Epirului, nici aceia ai insulelor nu sunt dispuși să primească să fie la cheremul nimănu și după câte se spune vor ști, la momentul oportun, să-și afirme voința lor.

INFORMAȚIUNI

Sfârșitul turneului trupei Antonescu.

Blaj, 30 Noembrie.

Sâmbătă în 29 Noembrie cu trenul de două ore și un sfert, au sosit la Blaj pentru a doua oară artiștii bucureșteni, cari de vre-o două luni sunt oaspeții Românilor de dincoace de munți. S'au întors pentru a sfârși turneul în orașul nostru, care odinioară trăia într'o bogată strălucire și însemna mult pentru românism.

Sâmbătă la orele 8 s'a ținut a treia reprezentare în sala de gimnastică a gimnaziului, fiind de față public numeros cum nu se prea obișnuiește pe la noi. A venit lume din jur și chiar din depărtări mai mărișoare pentru a lua parte la această ultimă manifestare artistică a trupei Antonescu la noi, în acest an.

S'a jucat „Noaptea furtunoasă” și „Pucelița” și artiștii nu și-au desmintit elogiile cu cari i-a primit societatea și presa românească și străină dela noi. Publicul a rămas fascinat de prestațiile lor artistice, cum n'a prea avut prilejul până acuma.

Duminecă după amiazi la orele 5 Academia populară din loc a ținut una dintre cele mai frumoase serate ce le-a avut până acuma și — credem — dintre cele mai frumoase în viitor, căci a fost inaugurată cu concursul artiștilor companiei Antonescu.

Domnul Antonescu a recitat spiritualul „Prolog” al lui Ranetti, iar dna Antonescu și d. Const. Mărculescu au declamat alte poezii fermecătoare.

Duminecă seara s'a dat o masă comună, la care a domnit cea mai mare însuflețire din câte ne-au fost dat să întâlnim. Luni dimineața cu trenul accelerat, înduioșati de dorința revederii distinsii artiști au plecat spre București, unde îi așteaptă alți oameni și mai multă comoditate, decât în drumurile ce le-au făcut prin țara noastră.

N'au trecut încă granițele Ungariei și noi visăm revederea, când vor întâmpina aceeași dragoste și ospitalitate.

Coresp.

Arad, 2 Decembrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, neînsemnată schimbare în temperatură și în unele locuri plo.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, moderată, în unele locuri plo.

Temperatura la amiazi a fost de 9.7 C.

Nou cavalier al ordinului „Steaua României.”

Aflăm că prietenul nostru, d. *Augustin Paul*, secretarul consulatului general român dela Budapesta a fost distins din partea regelui Carol al României cu ordinul „Steaua României” în gradul de cavalier.

Felicităm pe d. Paul pentru aceasta frumoasă distincție.

Conflictul bisericesc din România. Directorul ziarului nostru a primit azi următoarea scrisoare: Domnule Director, Cătuș, „Unirea” află că într'un număr al stimatului dv. ziar, s'a strecurat un articol în care se afirmă că scandalul provocat în sinod cu „Mica Biblie”, s'ar fi datorind catolicismului.

Fiindcă în timpul crizei bisericești din 1908—1911, s'a încercat a se acredita aceeași falsă legendă și numai pentru că în lupta în contra reformelor necanonice ale răp. Haret și la detronarea mitropolitului Athanasie, am pus și eu umărul, în calitatea mea de cetățean român și pentru că era vorba de o instituție a statului, de care am dreptul și datoria a mă ocupa;

Fiindcă în intrigile stângace ce se țesuseră în sinod toamna aceasta, se zice că ar fi luat o parte oarecare și un fost secretar al meu;

Mai ales fiindcă aceste lucruri și lipsa de informațiuni a permis să dați ospitalitate în coloanele ziarului dv. unei inexactități;

Vă rog să bine voii a publica aceste rânduri pentru ca cetitorii dv. să afe adevărul și să știe că eu și încă mai puțin catolicismul, nu avem nici un amestec nici direct, nici indirect la condamnarea micii Biblie și în campania ce se încercase în contra arhimandritului Scriban. — Eu desaprobat chiar acest scandal provocat din ură și ignoranță; și—fără a solidariza catolicismul cu mine — declar că de câte ori vor veni la ordinea zilei chestiuni ca cele ce au preocupat pe cele bisericești în 1908—1911, totdeauna îmi voi spune cuvântul și voi lucra tot așa ca și atunci; acesta fiind dreptul meu constituțional pe care nimeni nu mi-l poate contesta.

Primiți vă rog domnule director, asigurarea prea distinsei mele considerațiuni. M. Theodorian Carada.

Cazul din Saverne. Un ofițer de abia 20 ani sublocotenentul von Forstner, care face serviciu la trupă în orașul Saverne, (nemțește Zabern) din Alsacia, a provocat prin nesocotința lui cea mai gravă criză politică surescitând la culme spiritele din Alsacia și Lorena, mărul de discordie între Germania și Franța.

Orașelul Saverne numără 10,000 suflete și zace pe o coasă a Vogeșilor în apropiere de granița franceză. Locuitorii sunt dintre cei mai pașnici. Lângă oraș se află o mică fortăreață, în care staționează regimentul de infanterie german 99, de care se ține și sublocotenentul von Forstner. Cu vre-o 3 săptămâni în urmă tânărul sublocotenent instruiind recruții din acest an l'a făcut atent pe un soldat, care din cauza unor excese fusese deja pedepsit, să evite în serviciu orice conflict cu civilii, în caz însă dacă „Wakes”-ii l'ar supăra, să se apere numai și dacă eventual va străpunge pe vre-un „Wakes” el sublocotenentul von Forstner îl va premia cu 10 mărci. „Wakes” e corcitură cuvântului francez „Vagabond” și e numele de batjocură pentru Alsacieni. Intre recruții s'au aflat și vre-o câțiva Alsacieni, cari au povestit acest mic episod din cazarmă rudeniilor lor și în scurtă vreme întreg orașul a știut despre el. Injuria aceasta i-a revoltat însă pe cetățenii orașelului Saverne și demonstrațiile împotriva ofițerilor din Saverne luau zilnic proporții tot mai mari. Ziarul clerical din Starssburg „Der Elsässer” a dat apoi afacerea în publicitate și întreagă presa din Germania a început să se ocupe cu cazul din Zabern.

Se spera că întreagă afacerea se va aplană prin transferarea sublocotenentului Forstner. Comandantul regimentului colonelul Reuter n'a luat însă nici o măsură împotriva tânărului sublocotenent. Ziarul „Der Elsässer” a dat în publicitate apoi noui desvăliri, scriind în baza unei scrisori iscălite de mai mulți recruți alsacieni că sublocotenentul se exprimase în orele de instrucție și despre legiunea colonială franceză și steagul francez cu cuvinte injurioase.

Ziarele franceze a început să alarmeze populațiunea franceză și afacerea din Saverne a fost adusă în Reichstag în forma unei interpelații de către un deputat alsacian. Răspunsul ministrului de război Falkenhayn a fost însă înțeles ca o îmbărbătare de către corpul ofițeresc din Saverne. Astfel s'a întâmplat apoi că Vineri în săptămâna trecută, comandantul garnizoanei din Saverne colonelul Reuter a proclamat pe răspunderea proprie, în numele împăratului, starea de asediu asupra orașelului. Patrula de soldați cu baionetele pe pușcă, cu ofițeri în frunte au cutreerat străzile arestând cetățenii fără motive serioase. Intre cei arestați s'au aflat și procurorul și mai mulți judecători, cari pe le ameazi ieșind dela o dezbateră au făcut atent pe un ofițer, asupra ilegalității procedurii patrulelor militare.

Excesele de Vineri au fost provocate de altcum iarăș din cauza sublocotenentului Forstner, care se dusese în oraș să-și cumpere șocoladă asistat de 4 soldați cu baioneta pe pușcă. Vre-o câțiva băiețandri s'au luat după el strigându-i cuvinte de batjocură. Reîntorcându-se sublocotenentul în cazarmă aglomerația a devenit din ce în ce mai mare, fără însă a trece cadrele pașnice. Acum însă s'a început acțiunea militară. Intreagă garnizoana a fost alarmată și soldații cu puștile pe baionete au primit ordin pentru împrăștierea mulțimei, care cuprinsă de o panică se refugiasse în oraș. Soldații luând în goană mulțimea a pătruns în oraș și a deținut pe fiecare, care-i cădea în mână. Arestații vre-o 34 la număr au fost ținuți apoi toată noaptea în subteranele umede ale fortăreței. Intervenția autorităților orașenești și a primarului s'a dovedit de zadarnică în fața volinciei militarilor.

De sine înțeles știrea despre evenimentele din Saverne s'a răspândit ca fulgerul în toate părțile, provocând revoltă și indignare.

Insuși împăratul Wilhelm alarmat, a luat în mână afacerea, chemându-l la sine la Donaue Eschingen, pe ministrul de război spre a-i raporta asupra evenimentelor. În Reichstag s'a înaintat o nouă interpelație în această afacere și cancelarul german a trebuit să promită că va informa parlamentul german în cel mai scurt timp despre incidentul din Saverne și va lua măsurile necesare pentru aplanarea multumitoare a conflictului.

Un grănicer rus împușcat de un grănicer român. Se anunță din Dorohoi: La granița româno-rusă s'a întâmplat un incident grav. Un soldat grănicer rus, pe când examina pașapoartele unor țărani, a fost împușcat de un grănicer român.

Autoritățile rusești și cele românești au deschis o anchetă.

Bancă sătească în Briznic (tr. Dobra). Ni se scrie: Duminecă în 23 Nov. a. c. s'a înființat în comuna noastră o bancă sătească „Plușul” însoțire de credit și economii, cu **garanță nelimitată**, cu scopul de a înlesni țăranilor din loc împrejurimii mai ieftine, precum și procurare de recuzite economice etc., sub conducerea destoinicului conferențiar al cooperativelor sătești al Asociațiunii, d. Nicolae Iancu.

Încă în ziua aceea s'au inseris 65 părtași a 20 cor. părtașia cu 70 cote.

De față erau, domnii dir. a desp. Dobra și Ilia, dnii Iosif Morariu ppresb. Dobra, și d. Dr. Ștefan Chiriloviciu dir. desp. Ilia, precum și toți intelectualii români din Dobra, și Ilia.

Sărbătorirea aniversării independenței albaneze în București și Valona. Vineri colonia albaneză din București a sărbătorit împlinirea unui an dela independența Albaniei, prin un Te-Deum oficiat la biserica albaneză „Dintr'o zi” din str. Academiei. Slujba a fost celebrată de arhimandritul *Balamace* și *Celamani*. Un public numeros asista, cu tot timpul nefavorabil. Mulți Albanezi și mulți Români au luat parte. După terminarea slujbei, au vorbit în curtea bisericii, dna *Smara Gheorghiu*, prezidenta de onoare a societății albaneze din București, părintele *Celamani*, *Eraclie Ionescu*, *Gr. Zograf* și *Androni*, unul din membrii marcanti ai coloniei albaneze din București, și care s'a întors acum de curând din Albania unde a luat parte activă la marile evenimente petrecute în această țară.

Cu această ocazie s'au expediat următoarele telegrame:

Maj. Sale regelui Carol al României.

Membrii coloniei albaneze din București, sărbătorind astăzi întâia aniversare a proclamării independenței Albaniei, socotesc de a lor sfântă datorie ca, în primul rând, să depună la picioarele tronului omagiile lor de adânc respect și de desăvârșită recunoștință.

Să trăiți Majestate!

Să trăiască Majestatea Sa regina!

Să trăiască augusta familie regală română!

Să trăiască România!

Pandele Evanghele, Vasile Zografi.

Dnii Titu Malorescu,

prim-ministru al României.

Membrii coloniei albaneze, sărbătorind astăzi întâia aniversare a proclamării independenței Albaniei, roagă cu adânc respect pe Excelenta Voastră, să binevoiască a primi omagiile lor de desăvârșită recunoștință.

Să trăiască România!

Pandele Evanghele, Vasile Zografi.

S'au mai expediat telegrame I. P. S. S. mitropolitului primat mitropolitului Pimen și guvernului provizoriu dela Valona.

Din Roma se anunță, că primul aniversar al independenței albaneze s'a sărbătorit la Valona cu multă solemnitate. Sâmbătă dimineața s'a ținut o întrunire măreață; un cortegiu impunător s'a îndreptat către palatul guvernatorului, unde *Kemal* și *Gurakuki* au amintit printr'o călduroasă cuvântaro data istorică ce se sărbătorește. În timpul ceremoniei năvile italiene „Iride”, „Fuciliere” și „Magnet” au tras salve. Amiralul flotei italiene Grenet a adus guvernului albanez salutul marinei italiene. Apoi o comisie albaneză a prezintat omagii de mulțumire consulatului italian (A. T. I.)

Huerta a fost asasinat? Din New-York se telegrafiază: Ieri după amiază în capitala Mexicului s'a răspândit șvonul, că **președintele Huerta a fost asasinat**. Nu se știe însă nimic cu siguranță deoarece de câteva zile președintele Huerta n'a mai fost văzut prin oras.

Armata bulgară. Sub acest titlu gazetele bulgărești publică următoarele:

„S'a vorbit mult la noi și în străinătate de numărul armatei noastre în timpul războiului cu Turcia și în acel cu aliații. Datele publicate de ziare se apropiau numai de adevăr.

Ideia cea mai fidelă de armata noastră o putem avea din raportul ministrului nostru de război Boiadjieff prezentat zilele acestea consiliului de miniștri. Din acel raport se vede că totalul armatei bulgare în timpul războiului se ridică la 730.000 de oameni.

În raportul său generalul Boiadjieff a vorbit și despre situația actuală a armatei noastre. În cele două războaie au fost omorâți și răniți până la 100.000. Deci dacă s'ar face acum mobilizarea generală, asemănătoare celei din 1912 după calculul ministrului de război bulgar, totalul armatei s'ar ridica la 630.000 de oameni, „de unde se vede că Bulgaria e încă o forță destul de mare în Balcani”.

Jidanii în război. Cetim în ziarul „Cuvântul studențimei”: Lucrurile de mai jos le scrie generalul rus *Martynov*, unul din căpeteniile ruse în războiul ruso-japonez.

Le reproducem fără comentarii, căci comentariile-s de prisos:

„Evreii la mobilizare au întrebuințat toate mijloacele ca să scape la apel, emigrând în străinătate, recurgând la amputații, etc. din 59.262 de Evrei chemați la serviciu în cele din urmă patru luni ale anului 1904, n'au răspuns și n'au fost admiși decât 21.371. Odată ajunși pe teatrul de operație, Evreii căutau de obicei să fie întrebuințați în orice servicii afară de rânduri, și dacă nu reușeau simulau diferite boale, comiteau intenționat crime, dezertau, sau și mai simplu chiar se predau prizonieri inamicului.

Într'o divizie, dela 1 Aprilie 1404, la 1 Iulie 1905, au fugit 256 Evrei, pe când din celelalte națiuni n'au trecut de 8.

Și mai departe constată că:

„În general națiunea evreească, a'e cărei trăsături principale caracteristice sunt mișelia și o mare slăbiciune fizică, este cu desăvârșire

neapăta pentru serviciul militar. A vărsa într'un corp de trupă bun, un contingent mare de Evrei, este a demoraliza cu siguranță, în cel mai scurt timp acea unitate”.

Pe baza a două campanii făcute aceea (dela 1877—78 și aceea de anul acesta) Evreii din România cer drepturi.

Cum am făcut campania aceasta, s'a văzut; cum au făcut pe aceea dela 1877—78 se va vedea din următorul fapt:

În regimentul 13 de dorobanți, au fost, în războiul pentru independență 183 morți, răniți și dispăruți.

Dintre aceștia au fost: *nici un Evreu mort și patru dispăruți.*

Dela biblioteca „Agenturii tin. univ. rom. din Cluj. Primim următoarele:

Pe această cale aducem mulțumită următorilor domni, cari au contribuit la îmbogățirea bibliotecii noastre: d. Emanoil Ungureanu 1 vol., d. Dr. Ion Lupas 6 broșuri, d. Dr. E. Dăianu 1 broș., d. Dr. Horia Petrescu 1 broș., d. Dr. Oct. Sglimbea 1 vol. Pentru agentura tinerimeii rom. din Cluj, Ion Goia, v.-pres., Domi Stanca, bibliotecar.

Un „om — model” care trăiește cu stipendiu „Gojdu.” Într'o convorbire cu câțiva studenți români din Budapesta, un anume **Andrei Socol** stud. la tehnică, care se servește de un frumos stipendiu din fundația „Gojdu”, venind vorba de chestii naționale s'a exprimat în următorul chip: „Az semi — magyarok vagyunk!” „Veți merge voi la stat și o să vedem cum veți tăcea cu **nația voastră.**” Venind vorba de societatea „Petru Maior” domnișorul și-a spus sentința: „E o prostie să mă înscriu la „Petru Maior”, fiindcă și așa nu mai am lipsă de stipendiu.”

Iată ce produse dă educața ce se face în școlile ungurești și în **bietele noastre gimnazii chiar, unde slugăria și spionajul sunt așa de bine menajate!!**

Cât despre reprezentanța fundației „Gojdu” ce se mai zicem, când își cunoaște așa de bine oamenii!?

Moartea aviatorului rus Costin. Ziarele rusești aduc știrea că într'un spital din Petersburg, a încetat din viață, după o lungă boală de cancer, aviatorul Costin. Clubul aviatorilor ruși a donat 100 ruble pentru înmormântarea lui.

Se știe că acest aviator a sburat și în România acum trei ani. Cei cari l'au adus atunci în România l'au dat drept român basarbean. În realitate însă, după cum spune ziadul „Reci”, Costin era rus, de origină, din gubernământul Cazanase, fiu de țaran. El n'a avut nici un fel de studii. Fusese șofeur și s'a apucat acum câțiva ani de aviațiune.

Sborul lui Pegoud la București. Sâmbătă la ora 2, cu toată distanța depărtată a aerodromului și cu tot drumul greu și noroios, peluzele erau înțesate de public.

Sute de automobile și echipaje, aduc mereu lume din elita socială, care ocupă locuri în partea din stânga a aerodromului, unde erau ridicate tribune în amfiteatru, rezervate special pentru suverani familia princiară și aristocrație.

Aerodromul este înconjurat de trupe de infanterie și cavalerie. Pe șosea și în interiorul aerodromului, în fața tribunalelor, ordinea e menținută de jandarmi rurali sub comanda dlui căpitan Voinescu și de jandarmi pedestri sub comanda dlui căpitan Cesar Ionescu.

La ora 2 și jumătate se anunță sosirea suveranilor care vin în automobil.

Muzica reg. 4 Ilfov, intonează imnul regal, iar armata, elevii școlilor militare și ofițerii iau poziția de salut.

Maj. Sa regele coboară din automobil și se întretine cu d. Olanescu. M. Sa. regina rămâne în automobil, care ocupă o astfel de poziție, încât suverana să poată observa sborurile.

Automobilului regal urmează automobilul în care se află principele Ferdinand cu principele Carol și Nicolae Puțin în urmă sosește în alt automobil A. S. R. Elisabeta și Mărioara.

În timpul acesta aparatul lui Pegoud este minuțios examinat de mehanic.

Aparatul acesta e un monoplan sistem Bleriot. Maj. Sa regele, cu AA. LL. RR. și cu întreaga suită, se apropie.

Pegoud sare în scaunul aeroplanului și ordonă să fie legat de el.

După ce operațiunea aceasta se isprăvește, motorul

e pus în funcționare și peste câteva secunde Pegoud se înalță în văzduh.

Execută mai întâi câteva viraje ușoare, se îndepărtează apoi și revine la o înălțime mai mare unde execută viraje îndrăznețe și continue, dând impresia că aeroplanul său e iucat de valuri imaginare.

Ușurința cu care Pegoud execută aceste mișcări atât de periculoase, scoate publicului exclamațiuni de admirație.

Toți se gândesc la senzația cea mare pe care Pegoud o rezervă pentru mai târziu și toți așteaptă cu nerăbdare sosirea acestui moment.

În fine momentul a sosit.

Pegoud se urcă mereu până ce atinge înălțimea de 1500 metri, apoi deodată aparatul său se rostogolește și vine pe de-a-ndoasele. Silueta lui Pegoud se observă clar spânzurată de scaunul aparatului ale cărui roți se văd și ele imobile în sus.

Spectacolul e măret dar și înfiorător. Fiorurile aceste le-au simțit toți căți au admirat ieri pe Pegoud și ele s'au divulgat prin frenetice urale cari au isbucit din toate piepturile, în momentul când aparatul lui Pegoud, printr'o nouă învățtură își relua poziția normală. Dar Pegoud își reînțepe jocul „mortal”, căci nu găsim o altă definiție mai nimerită, descriind cercuri numeroase și vertiginoase, în aer, astfel că acum era cu capul în jos, și o clipă în urmă cu roțile aparatului spre pământ.

Aproape o oră, Pegoud s'a expus în aceste poziții temerare.

Când în fine a aterizat, Maj. Sa regele, principii și persoanele de marcă i-au ieșit în cale. Maj. Sa i-a strâns călduros mâna felicitându-l.

Principii deasemenea, iar publicul îl aclama necontenit. D. Rothan florarul îi dă un frumos buchet de flori naturale pe care era pusă o carte de vizită cu cuprinsul: „Bravo Pegoud”. „Trăiască Franța! Trăiască Alsacia Lorena!”

Publicul se entuziasmează și caută să ridice în triumf pe aviator. Acesta însă sare repede într'un automobil care îl conduce la garaj.

Cea mai mare parte din mulțime începe să se retragă. Maj. Sa regele și Maj. Sa regina părăsesc deasemenea aerodromul.

Două aparate însă se urcă din nou și d. căpitan Popovici care se reîntoarce pe un Coandă-Bristol la Cotroceni și d. Witing, îndrăznețului aviator german, care execută un raid în Orient, face câteva interesante evoluții, admirate de AA. LL. RR., care au rămas înadins la aerodrom.

La ora 5, sborurile s'au sfârșit și toată lumea se îndreaptă spre capitală, mulțumită pentru rezultatele frumoase ce le-a dat această zi de sboruri.

x Din esența mea se poate pregăti o economisire rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 fileri de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher. Rachiu alas, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Marasquino, Rozze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de lamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru spirit de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** Părul cărunt și mustația căruntă se opresc bine cu vopsea „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la **Fekete Mihály**, droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 1523)

x În atențiunea celor ce cumpără mobile. Bruckner Lipót, fabricant de mobile în Arad, și-a mutat magazinul de mobile înființat acum 32 de ani, provăzut cu aranjament nou, în bulev. Andrassy nr. 5 (fosta localitate a cinematografului Apollo). Asortiment foarte bogat de mobile de măsur și tapetier, aranjamente americane pentru birouri. Prețuri ieftine, serviciu prompt. Bu 1518—10

Cronica socială.

Adunarea femeilor române din Timișoara. În temeiul §-lui 14 al statutelor prin aceasta convocăm adunarea generală ordinară din astăzi an, a „Reuniunii femeilor gr. or. române din Timișoara și provincie” pe Duminecă în 7 Decembrie n. 1913 la ora 3 d. a. în sala festivă din edificiul școlar al com. bis. gr. or. rom. (str. Scălzii Nr. 8) din Timișoara-Fabric, la carea se invită membrii reuniunii precum și toți sprijini-

torii acestei societăți culturale. Văd. Maria Dr. Putici presidentă. Nicolae Nicorescu secretar.

Adunarea desp. Panciova al Asociației. În 21 Decembrie despărțământul Panciova al Asociației își va ține adunarea cercuală ordinară în Satul-nou.

Pe lângă chestiunile de birou vor avea loc și câteva dizertații.

Societatea muzicală „Doina” din Turnu-Severin intrând în al 27-lea an al existenței aranjează în sala Apollo în 23 Noembrie v. la ora 9 seara un **festival** urmat de dans, iar Duminecă în 24 Noembrie se va oficia în biserica catedrală „Grecescu” la orele 9 și jum. dimineața un **parastas** pentru odihna sufletească a membrilor doiniști adormiți în Domnul. Festivalul artistic numără în program bucăți muzicale de Saint-Saens, Sarasate, Donizetti, Mayerbeer, Verdi, Alard, Castaldi, Vidu, Paulian și Micu.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 2 Decembrie.

Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.50
Secară pe Apr. 1914	8.88
Ovăs pe Apr. 1914	7.52
Porumb pe Maiu 1914	6.45

Bibliografie.

A apărut:

Christof von Schmid: *Coșulețul cu flori*, istorie morală. Iași, Institutul de arte grafice N. V. Ștefani. 1913. Prețul 1.25.

„*Noua Revistă Română*”, director: C. Rădulescu-Motru. Sumarul: Noutăți: Deschiderea parlamentului. „Mimeopedia”. — Culturale: Prof. I. Simionescu: Pentru unii mămă, pentru alții ciumă. — Economice: Emil Staicu: Preocupări economice în legătură cu noile evenimente din Balcani. — Cronica literară: Ion Trivale: „In umbra zidurilor” de Octavian Goga. „Leii de piatră” de Mircea Dem. Rădulescu. — Literatură: M. Săulescu: Strămoșii (versuri). N. Porsenna: Pro Patria! Const. Stoica: Din Horațiu: Carmina. — Folklor: Od. & Tel. A. Apostol: Graiul din Mehedinți (III). — Insemnări: Caracterizarea regelui Carol I. Imprejurul lui Léon Deubel. Moralități dintr'o carte de cetire. Pentru Mihail Sorbul. — Revista revistelor: Revista infanteriei. Cuvântul moldovenesc. Uniunea membrilor corpului didactic primar. Mercure de France. Coenobium. — Memento.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Ardelean, Sinteia. Aveți de solvit încă 2.40 cor.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artifițiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97—)

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

- O. Goga Din umbra zidurilor. Poezii . . . 2—
Gustave Flaubert. Salambo. Roman. Traducere de Ludovic Dauș . . . 2—
N. Pora. Intre viață și moarte. Nuvele . . . 2—
Biblioteca Flacăra »Românii celebri« Aurel Vlaicu . . . —60
Edmond Rostand. Romanțiosii . . . —50
Victor Eftimiu. In temnițele Stambulului . . . —50
Stefan Lazar. Floarea Betuliei. Roman din epoca asi-ro babiloniană. Traducere de Alexandru Ciura . . . 1-80
Gheorghe Stoica. Alte vremuri. Schițe și povestiri . . . 2—
I. Agârbiceanu. In întineric . . . 2—
N. Iorga. Istoria armatei românești vol. I. General Al. Candiano Popescu. Răsboiul neatârării. Asaltul și luarea Griviței . . . 250
Bibl. Minerva No 137 Harriet Beecher Stowe Coliba lui Moș Toma. Roman . . . —30
Cattulle Mendes. Romanul Roșu . . . —30
Al. Dumas Tatăl. Cei doi studenți . . . —30
Voltaire. Povestiri . . . —30
Carl Ewald. Icoane din viața plantelor și animalelor . . . —30
N. N. Beldiceanu. Chilia dragostei . . . 1-50
Dragoslav Volintirii . . . 180
Bucura Dumbrava, Pandurul . . . 3—
D. D. Pătrășcanu. Timotheiu Mucenicul . . . 2—
G. Diamandy Chemarea codrului. Poveste vitejească în 3 acte . . . 150
Goldis László. A nemzetiségi kérdéscről . . . 1—
I. L. Caragiale. Schițe nouă . . . 1-25
Emilia Tailler. Din tainele simțirii. Nuvele și schițe . . . 1-50
N. Bălcescu. Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul, ed. II. . . 2—
P. Ispirescu. Legende sau basmele românilor ediția II. cu peste 480 pagini . . . 1-50
Eliodor Constantinescu prof. secundar. Școala primară superioară în Franța. Școala medie în România . . . 2—
Stelian I. Constantinescu, profesor. Din problemele educației Studii psihologice și pedagogice . . . 3—
Marin Demetrescu. Lecturi geologice . . . —50
Ioana Cornelia Delatissima, 100 basme și istorioare pentru copii. Cu 51 ilustrații . . . 250
Povestiri de H. Andersen. Cu ilustrații . . . 250
Pentru copii cei buni. Povestiri de Augusta Rubenescu . . . 1—
C. Collodi. Pășuniile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn). Cu 56 ilustrații Trad. din italienește de A. Buzescu . . . 1-50
Vasile Pop. Iubirea e biruitoare . . . 2—
N. Iorga. Cugetări . . . 250
St. O. Iosif. Căntece . . . 2—
Dr. Petru Pipoș, Istoria pedagogiei pentru preparandii. (Școalele normale Ediția a IV.-a . . . 5—
Dr. Petru Pipoș. Metodica școlii populare pentru elevii institutelor pedagogice. (Școalelor normale). Ed. IV.-a . . . 5—
Dr. Petru Pipoș. Didactica pentru elevii institutelor pedagogice (Școalelor normale) Ediția V.-a . . . 4—
Pro Patria. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc de Dr. I. Drăgescu . . . 3—

Bibl. Teatrală.

- Nr. 30. Iepurașii la școală, de Aurelia Păcățian-Rubenescu . . . —20
» 31. Farmacistul. Comedie într'un act de Max Maurey . . . —32
» 32. Glorie postumă, 1 act de A. Micho. loc. de I. Schiopul . . . —40
» 33. O repetiție, dialog, loc. de Marilina Bocu . . . —20
» 34. Un capriciu. Comedie într'un act . . . —48
» 35. Un accident curios. Comedie în 3 acte . . . —60

- » 36. Zoe, comedie într'un act . . . —24
» 37. Wilhelm Tell, dramă istorică în 5 acte, în versuri. traducere în formă originală de St. O. Iosif . . . —90
» 38. Invingeri strălucite, piesă într'un act de H. P. Petrescu . . . —30
» 39. Micul Mincinos, comedie în 2 acte . . . —30
Văduvioara și alte monoloage p. domni și dame tinere de H. P. Petrescu . . . 1—

Pentru cancelaria notarială din Bihar-kaba (Căbești) p. u. Magyarremete,

caut un tânăr

neînsurat, cu calificare notarială, care posedă perfect limba română; pe lângă salariu anual de 1400 cor. quartir 200 cor., venite laterale și viitor sigur. Ofertele sunt a se trimite subscrisului până la 15 Decembrie a. c.

Căbești, în 28 Nov. 1913.

IOSIF PAPP, notar.

(Pa 1591)

ANUNȚ.

Un candidat de avocat

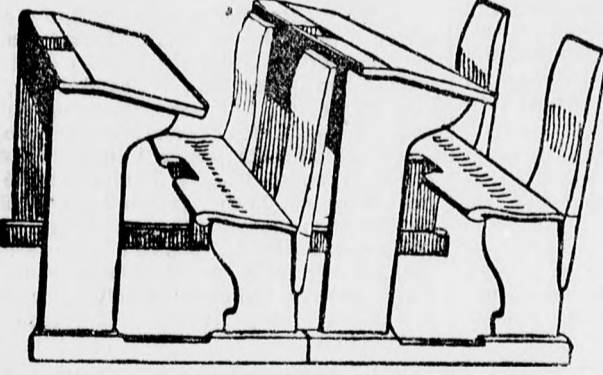
afă numai decât aplicare în cancelaria

Dr. George Gârda
advocat.

Făget (Facsad.)

Ga 1560)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranjamente
moderne
de școli și bi-
serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

Krisztián József és Fia

PÉCS,

Szigligeti-országút nr. 3.
Filială: Jókai-tér nrul 9.
Telefon nr. 424.

fabricanți de lumini de ceară, cei mai mari stabiliment peste Dunăre pentru înălțirea cerei. Magazin de oleu de ars, tămâie și alte necesarii — pentru biserică. —

Oferim on. d. preoți și curatori bisericesti excelentele și renumitele noastre lumini din ceară curată de albine, executate sub îngrijirea noastră personală din cel mai excelent material. — Productele noastre sunt întrebuințate de către numeroase catedrale și vreo 300 de biserici parohiale.

Prețuri moderate.

Prețuri moderate.

Ki 1384

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahăr curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Sowleth, Nestlé, Kufeké, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

CEL MAI MARE MAGAZIN DE BLANĂRIE

Dudás Sándor Kolozsvár
Unio-utca 8.

Iși recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul sau asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie: mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrări cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, cântușire, căptușirea și colțarea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Du 1275—)

Bănci de școală moderne și igienice după diferite sisteme, se găsesc de vânzare la

Czell és Frank

fabrică de bănci de școală brev. și de mobile de aramă și de fier

Ce 260

BRAȘOV (BRASSÓ).

Toți aici se pot procura mobile de aramă și fier pentru sanatorii, oteluri și dormitoare, pe lângă condițiuni favorabile de platire. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

În mai multe rânduri decorat. :: Fondat în anul 1884

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

AVIZ.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște primește depuneri spre fructificare

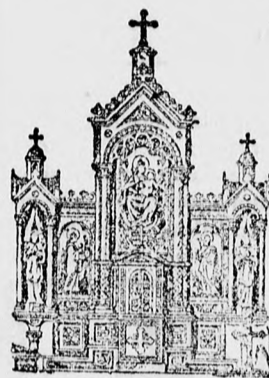
cu 5 și 5 $\frac{1}{2}$ %

după mărimea sumei și termenul de abdicere.

Darea de interese o plătește institutul.

Ca 1556

DIRECȚIUNEA.

Heckenast János

constructor de a țară, sculptor și restauratorul discorului de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primește spre auzire tot ce se ține de această branșă. He 1402

Prețuri moderate. :: Condițiuni favorabile de plată.

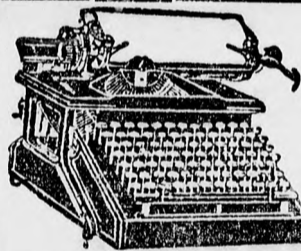
Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută conștiințios și artistic. (F 1316)

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Înțelegând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducătorilor, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștiințios. Rechințele noastre americane sunt din calitate excelentă, și se vând cu prețuri

în nouile noastre localități

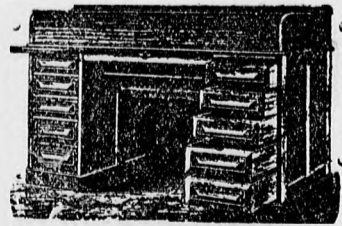
din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanți principali în sudul Ungariei al renunțelor mașini de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și al mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducătorilor, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștiințios. Rechințele noastre americane sunt din calitate excelentă, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

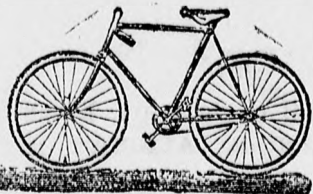
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

Reparator specialist pentru tot felul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolvere și gramofoane. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.

Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturghiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Această carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna),
ARAD, strada Deák-Ferenc nr. 20.

FARMACIE ORĂȘENEASCĂ „LA VULTURUL NEGRU”

Cea mai fină și mai excelentă apă de gură

„ADLER-THYMOL-MUNDVASSER”

— scutită prin lege în toate statele culturale. —

Această apă de gură are o aromă fină și foarte plăcută, are efect binefăcător asupra gingiilor și îi scuteste de stricăciune. Această apă de gură depărtează orice miros de gură și încetează durerile de dinți. Intrebuințată ca gargarismă la aprinderi catarale de gât, această apă de gură este un mijloc de casă indispensabil.

Această apă de gură este analizată, aprobată și recomandată de următoarele persoane marcante:

Dr. F. K. von Wingard, chimic, Viena. — Dr. Bela Bruck, policlinician, Budapesta. — Dr. Arthur Schwarz.
— Dr. Alexandru German. — Dr. Hugo Albert, medic de regiment. — Dr. Friedrich Simbirger. — Dr. Paol
— Paula Leeder, ces și reg. soție de secretar de curte. — Bertha Binder-Martinoeska, cântăreață de operă,
membră a operei populare din Viena. — Rudolf Miess, comisar de curte în biroul primăresalului curței
M. Sale. — Gustav Kessler, es. și reg. prim comisar de marină.

Premiată: în 1913 la Paris, cu premiul I, cu diplomă, crucea de onoare și medalie de aur; în 1912 la
Viena, cu premiul I, cu diplomă, crucea de onoare și marea medalie de aur. (Sa 1346)

FRIEDRICH D. HERBERTH, BISTRITZ-BESZTERCZE.**DIMITRIE BODEA, ARAMAR ȘI CONSTRUC-****TOR DE APADUCT**

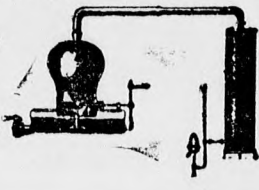
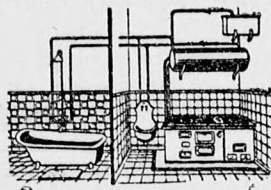
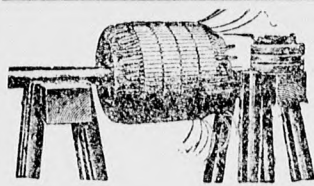
ARAD, str. Deák-Ferencz nr. 20. (Casa „Concordiei”).

Am onoare a aduce la cunoștința mult on. public românesc, că mi-am deschis un atelier de arămie în str. Deák-Ferencz nr. 20, (fosta casă »Tribuna«, unde execut tot soiul de lucrări de aramă precum și orice lucrări de apaducte. Construiesc cazane pentru furtul rachiei, precum și altecele. Execut cu cea mai mare atențiune totfelul de reparaturi pe lângă prețuri moderate. Lucru prompt și conștiințios. — Rugând bine-

voitorul sprijin
semnez cu stimă:

Dimitrie Bodea
aramar și construc-
tor de apaduct.

Bo 1532

Specialități: repararea mașinilor electrice,

în orice marime și de
orice fabricație, fabrica-
ție de colectoare, imple-
tirea de armatură, trans-
couluare. Fa 1290

Motoare electrice. Dinamos.

Coresp. în limbile: română, franceză, germană și maghiară.

Frank és Berger, Budapest, VIII.,
Bezerédj-utca 5/6.**Capital social Cor. 1.200.000.**

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” ȘI PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții
în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra epargerilor, contra
accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, OSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Dr. BALÁZS EMIL

institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m.
Celor din provincii cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927-60)

Beutură excelentă
și cu gust bun,
care produce sânge.
— Recomandată de
medici contra boala
de anemie,
lipsă de sânge,
nervositate,
reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind
muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva
urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.
Prețul unei sticle mari . . Cor. 3.50
" " " mică . . " 2.—

Se capătă în toate apotecile. — Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
Fa 1047 apotecar în Sibiu.

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai
moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe
lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,

orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer
cu provocare la ziarul „Românul”, (adeacă scriu că a celui
anunț în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Komáromy Sándorné

atelier de corsete

Murăș-Osorhelu (Marosvásárhely)
str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.

(Lângă hotelul Méder).
Cel mai cunoscut atelier.
Numeroase scrisori de re-
cunoștință precum și ex-
periențele câștigate în de-
curs de 15 ani dovedesc
croiul modern al corsetelor
executate în atelierul meu.
Corsete parisiene și mare
asortiment de îndreptă-
toare. Reparaturi se pri-
mesc. Sală specială pentru
încercare. Comenzile din
provincie se exec. prompt
și conștințios.

(Ko 586-30)

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
Primește spre lipire orice obiecte de fier și
metal, precum și cazane, apoi execută re-
citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrásy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Ciorapi de mătăasă
în culoare neagră,
și altă culoare.

Mănuși groase în
orice culoare.

Au sosit voalurile
„TANGO”.

Ciorapi de școală
calitate excelentă.

Mare hală de dantele

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele,
gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte mode-
rate. Decouri, blane și toffelul de achisite p. cusătoare și p. casă.

Ho 1386

!! Rog să priviți vitrenele mele !!

Mănuși tricot p.
femei 1 pereche
50 fleri.

Dantele fine de ață,
1 m. 32 fil.

Funde late,
1 m. 48 fil.

Dantele de oca-
siune 1 m. 9 fil.